MEDEDELINGEN

HEEMKRING OKEGEM

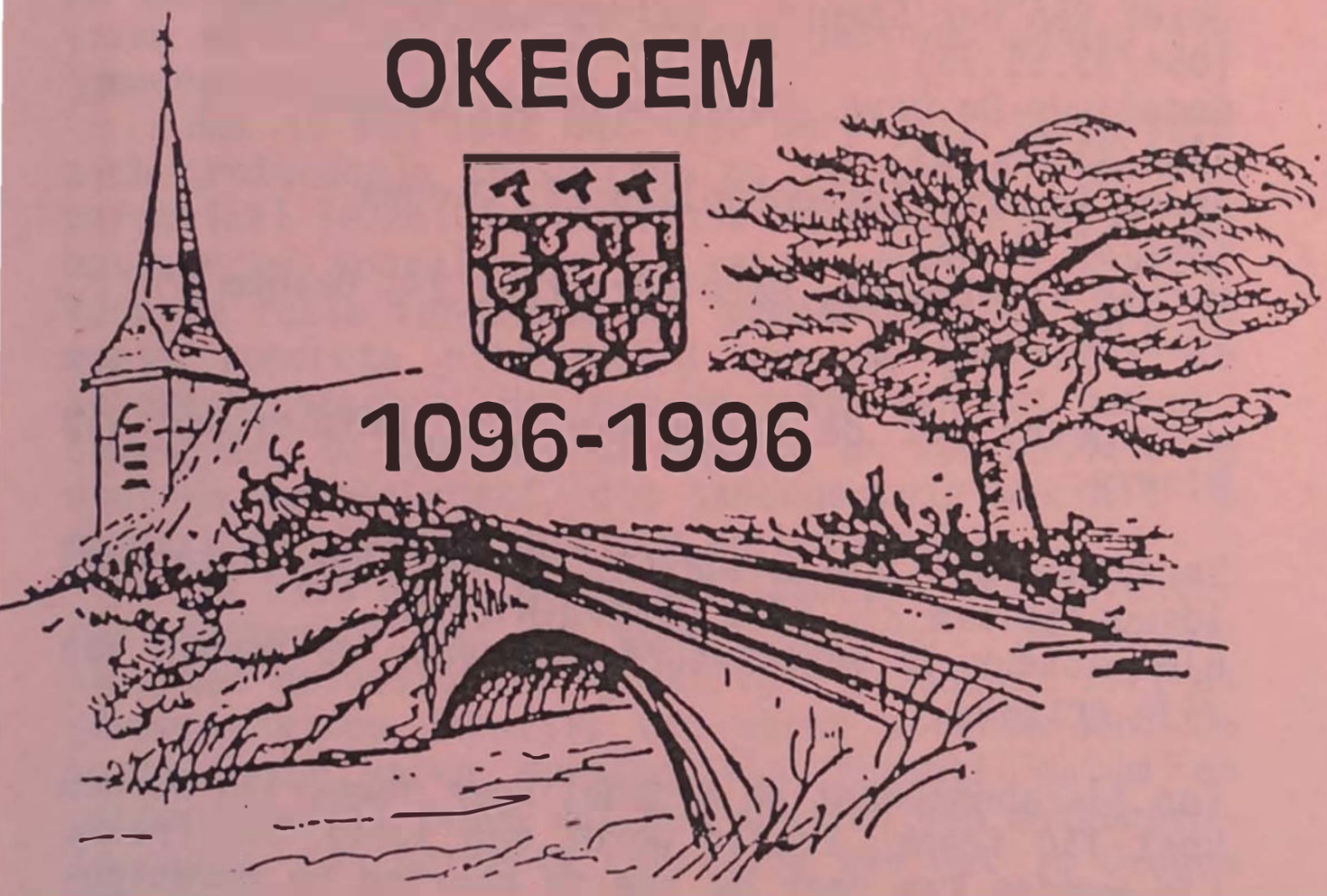

21ste Jaargang, 1996, Nrs. 1-2
VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS

BESTUURSLEDEN

Voorzitter: Herman Van Isterdael, Idevoordelaan 27, Okegem
(054/32.23.02)
Secretaris: Patrick Praet, Kievitlaan 25, Ninove
(054/32.71.58)
Penningmeester: Suzanne Van der Speeten, Hazeleerstraat 19, Okegem
(053/66.76.89)
Bestuursleden:
Jozef Van der Speeten, Guldenboom 12, Okegem
(054/33.55.75)
Godelieve De Deyn, Kouterbaan 34, Okegem
(054/33.48.70)
André Segers, Idevoordelaan 25, Okegem
(054/33.65.68)
Herman Branteghem, Hazeleerstraat 24, Okegem
(053/68.04.51)

Uitgegeven met de steun van het stadsbestuur van Ninove.

Verantwoordelijke uitgever: Herman Van Isterdael
Idevoordelaan 27, 9400 Okegem-Ninove
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Een jaarabonnement op Mededelingen Heemkring Okegem kost 150 frank. Erelid wordt men vanaf 250 frank. Lid worden kan door de som te storten op rekeningnummer 001-1565869-74 van Heemkring Okegem.

Provincie Oost-Vlaanderen
Centrale Bibliotheek

HET OKEGEMS GEMEENTEBESTUUR EN ZIJN HUISVESTING

Jozef Van der Speeten

In jaarboek 1976 van Heemkring Okegem werd een overzicht gegeven van de resultaten van de gemeenteraadsverkiezingen te Okegem van 1792 tot 1970, evenals van de samenstelling van de verschillende gemeenteraden gedurende deze periode. Terloops werd zeer beknopt vermeld waar de gemeenteraad zijn zittingen hield.

In deze bijdrage willen we wat dieper ingaan op deze aangelegenheid, en een antwoord geven op de vraag welke "huizen" in Okegem gediend hebben als "gemeentehuis".

Het is een feit dat vele dorpsgeschiedenissen zich grotendeels toespitsen op de parochie en het parochiaal leven. De interesse voor het plaatselijk bestuur en vooral voor de zetel ervan is miniem. Vóór de fusie fungeerde het gemeentebestuur als de meest concrete uitdrukking van de gemeentelijke autonomiegedachte. Het was de zetel van het gemeentebestuur, de plaats van overleg en van beslissing door de gemeenteraad, die samengesteld was uit de democratisch verkozenen van de bevolking.

In 1976 werd in Oost-Vlaanderen een inventaris opgemaakt van de gemeentehuizen[1]. De auteur kwam tot de vaststelling dat vóór 1 januari 1977 de gemeentehuizen dikwijls van adres veranderden. De wisselingen waren meestal van recente datum en gingen meestal samen met het sluiten van de gemeenteschool. Een perfecte conclusie van wat in Okegem ook gebeurd was.

---

[1] DEVOS P., De gemeentehuizen van Oost-Vlaanderen, Gent, Provinciebestuur, 1982, 2 delen (Inventaris van het kunstpatrimonium XVI).

De samensteller van de inventaris van de gemeentehuizen stelde eveneens vast dat er verband was tussen de grootte van de gemeente en het aantal gemeentehuizen. Hoe kleiner het dorp, hoe meer gemeentehuizen het gekend heeft. Deze waren overigens bijna steeds herbergen.

In de algemene evolutie kon hij volgende stadia onderscheiden: eerst een herbergkamer, met of zonder eigen secretariaatskamer, daarna één of meer plaatsen in een particulier huis. Vervolgens vond het gemeentehuis een plaats in de gemeenteschool, daarna in de onderwijzerswoning. Uiteindelijk koos men voor een nieuwbouw gemeentehuis, ingericht om als zodanig te functioneren. Die evolutie is grotendeels terug te vinden in Okegem. Maar hier opteerde men in de dertiger jaren al voor een eigen gemeentehuis, dat er om een of andere reden niet kwam.

Na de tweede wereldoorlog probeerde het gemeentebestuur van Okegem tevergeefs een private woning aan te kopen om die daarna als gemeentehuis in te richten.

In deze bijdrage willen we vooral de chronologische lijst van de gemeentehuizen uitdiepen. Vooraleer deze opsomming te beginnen willen we vooreerst zeer beknopt even terugblikken op het bestuur en zijn huisvesting vóór 1792.

Huisvesting van het bestuur in het "Ancien Régime"

In het "Ancien Régime", dus vóór 1796, bestond het plaatselijk bestuur uit 7 schepenen (burgemeester en 6 schepenen).

In het "Oud Régime" beschikten de bestuurders van de "prochie" (toen sprak men nog niet van "gemeente") niet over een eigen huisvesting. De "Wethouders" (burgemeester en schepenen) vergaderden en hielden "vierschaar" (lokale rechtspraak)

eerst in open lucht en later in een lokaal dat vaak een herberg was.

De klerken van de schepenbank waren de griffiers die de administratie verzorgden. Zij waren secretaris van de schepenbank en de vierschaar, woonden alle vergaderingen bij, stelden de notulen op en schreven de vonnissen neer. Bovendien schreven zij ook voor de ontvanger, de kerk- en armenmeesters en hielden het gemeentearchief bij[2].

De ordonnantie van 1779 verplichtte elk bestuur van de "prochies" een lijst van herbergen op te stellen. Die lijst moest vermelden: de namen van de "*herberghen - aubergieën ende brandewijnhuizen*", de namen die op de uithangborden vermeld stonden en de situatie van de herbergen dit is een omschrijving van de plaats waar de herberg zich situeerde, wie de toelating had verleend om de herberg uit te baten en hoelang ze reeds bestond.

Volgens de herberglijst van 1779 was het "Wethuis" van Okegem gevestigd in de herberg "Sint-Antonius" die zowel als afspanning en boerderij uitgebaat werd. Zo staat het genoteerd in de lijst: "*herberghe staende op de plaetse hebbende voor uythangbert Sinte Anthonius bewoont bij Joannes Van der Speeten synde huys van vierschaere over dry a vier jaeren herberghe geworden synde - is gestelt met permissie van den heere deser prochie*".

De Gedeputeerden van het Hoofdcollege van het Land van Aalst verzamelden die lijsten en dienden deze in bij de hogere overheid.

---

[2] Het gemeentebestuur en zijn huisvesting 1784-1984. Tentoonstellingscatalogus Heemkring Opwijk Mazenzele.

Huisvesting van het gemeentebestuur van 1794 tot 1977

In de herberg

Toen Napoleon aan de macht kwam kreeg iedere "prochie" zijn zelfstandigheid terug. Ze werd "commune of gemeente" geheten en kreeg een gemeenteraad en een *maire* (burgemeester) die door de prefect van het departement benoemd werd. In de gemeente speelde de secretaris een voorname rol bij het opmaken van de documenten. Hij diende alle vergaderingen van de gemeenteraad en het schepencollege bij te wonen en te notuleren. Hij verzorgde de briefwisseling van het bestuur, de kiezerslijsten, de burgerlijke stand en de militieadministratie. Ook werden bekendmakingen, oproepingsbrieven en publicaties door hem opgesteld. In kleinere gemeenten fungeerde er dikwijls een secretaris die ook in andere gemeenten actief was.

Voor de zitting van de gemeenteraad werd een lokaal gehuurd. De gemeentebegrotingen voorzagen jaarlijks een zekere som geld voor de huur van een lokaal dat als vergaderzaal werd gebruikt.

De telling van 1796 vermeldt op het Dorp (Dorpplaats) twee herbergiers, namelijk Anthoen De Vuyst-De Troyer en Jan Van der Speeten-De Winne.

Het gebouw waarin Anthoen De Vuyst de herberg en boerderij uitbaatte, stemt overeen met de huidige landelijke bouw Dorp 42 op de hoek met de Kouterbaan, nu bewoond door Rosa Nuyts, weduwe Ernest Staels. In dit gebouw huurde het gemeentebestuur in de 19de eeuw een kamer waar de gemeenteraad samenkwam en waar de secretaris zijn zitdag hield. In de begroting van 1815 werd 10 fr. voorzien voor de huur van het "gemeentehuis" bij gebrek aan een overeenkomst over de huur.

Een overeenkomst over de pachtprijs kwam er in 1826. In de begroting staat te lezen "*om de*

gemeentearchieven te kunnen plaatsen heeft men een mondelinge pagt toegestaan van 6 fr. 'sjaers". Het gemeentebestuur voorzag verder een jaarlijkse vergoeding voor "vuur, licht en stoofgebruik". In 1829 liep die vergoeding op tot 8,60 fr. en in 1831 reeds tot 11,50 fr.

In de jaren twintig van de 19de eeuw was het gebouw bewoond door Pieter Frans Thessin-De Gersemeter Maria Carolina.

Vanaf 1836 verhoogde het Okegems bestuur de jaarlijkse huurprijs "voor gebruik der kamers, kassen en loketten tot bewaring der gemeentearchieven" tot 13 fr. per jaar.
Met de uitbetaling van de vergoeding van "vuur en licht" in de dertiger jaren moet er iets geschort hebben. In 1843 diende weduwe Thessin-De Gersemeter bij het bestuur een verzoek in, dat op de gemeenteraad van 24 augustus 1843 werd besproken. In het verzoekschrift vroeg ze een vergoeding van 134 fr. voor het verschaffen van vuur en licht tijdens de vergaderingen van de gemeenteraad gedurende de jaren 1831 tot 1842[3].

In de tweede helft van de 19de eeuw was het gebouw waarin het gemeentehuis gevestigd was bewoond door het echtpaar Benedikt De Vuyst-Isabella Thessin. In de begrotingen bleef de huurprijs van het lokaal bij gebrek aan gemeentehuis vele jaren onveranderd vastgesteld op 13 fr. per jaar.

Begin de jaren negentig van de 19de eeuw wou het provinciebestuur precies weten hoe de "toestand" van de gemeentehuizen was. In opdracht van het Schepencollege antwoordde secretaris Victor Wouters: "*Het gemeentehuis is in een "bierhuis" gevestigd alswaar geen sterke dranken worden verkocht. Dit huis is bewoond door twee ouderlingen*

---

[3] Stadsarchief Ninove: M.G.A.-Okegem nr. 8, notulen gemeenteraad 1843-1882.

die respectievelijk 91 en 85 jaar oud zijn. De gemeenteraad zal bij hun overlijden andere maatregelen nemen"[4].

In de gemeenteschool

En die andere maatregelen kwamen er in 1902. Benedikt De Vuyst overleed in 1901 en het toeval wou dat er in de loop van 1900 in de gemeenteschool een klas vrij gekomen was. Er was immers een klas voor jongens opgericht in de vrije aangenomen school. In september 1901 werd op de gemeenteraad de wens uitgedrukt het gemeentehuis over te brengen naar het schoolgebouw waar de tweede klas toch niet meer gebruikt werd bij "gebrek aan kinderen". Er werd aan het provinciebestuur gevraagd of de gemeente deze plaats voorlopig (*"ten provisoiren titel"*) mocht gebruiken. Ze motiveerde die aanvraag aldus: "de gemeente bezit geen gemeentehuis en verlangt niet in een herberg te moeten terugkeren met de archieven".

Op de gemeenteraad van 2 januari 1902 werd beslist de leegstaande klas van de gemeenteschool te gebruiken ten dienste van het gemeentebestuur, als secretariaat dus. Mits kleine wijzigingen aan het gebouw zou dit te verwezenlijken zijn. De ingangsdeur naar het secretariaat zou aan de noordkant achter het ijzeren hek gemaakt worden en een portaal aan de westkant zou het secretariaat afzonderen van de nog gebruikte klas.

Het secretariaat bleef er gevestigd tot 1920. Gedurende de eerste wereldoorlog werd de klas gebruikt als logement voor Duitse soldaten.

---

[4] Stadsarchief Ninove: M.G.A.-Okegem nr. 98, uitgaande briefwisseling 1892-1899.

Gemeente Okegem

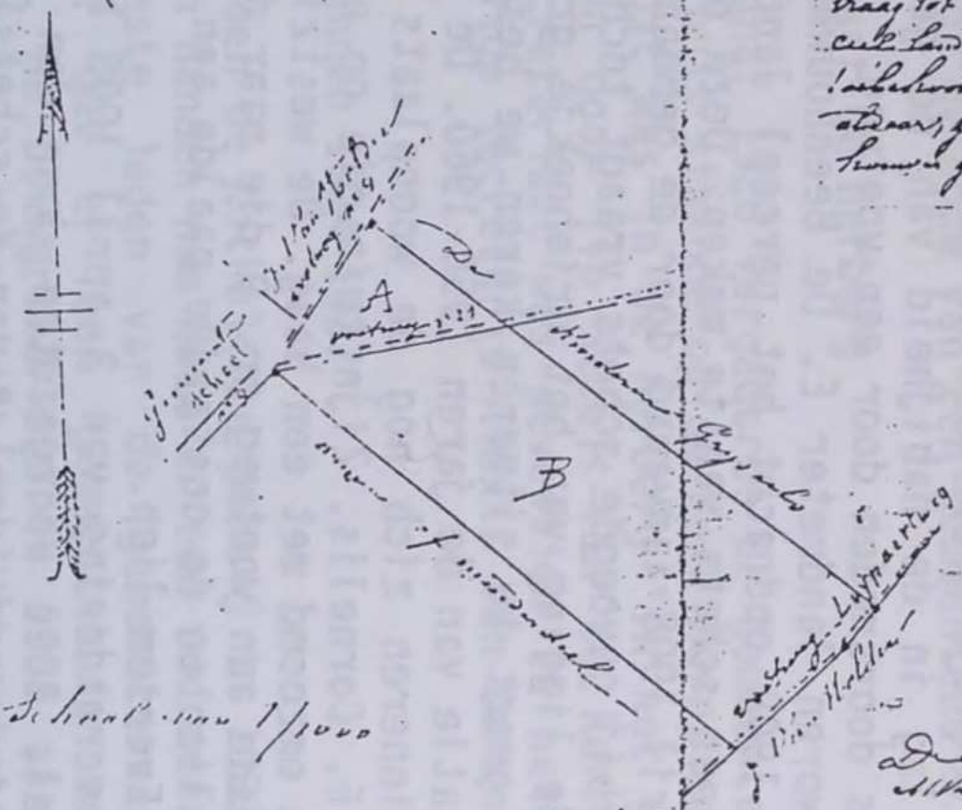

Plan dienende om gevoegd te worden bij de vraag tot vervreemding van het afgeschetst perceel land gelegen te Okegem op het Kanterken, toebehoorende aan het weldadigheids bureau aldaar, groot in gevolge meting van E. De Beenhouwer gezworen landmeter te Pamel, 31 a. 04 c.

Gedaan te Okegem den 12 Maart 1908

E. De Beenhouwer

A Dryhoek groot	3.88
De vaatweg	38.5
B groot	26,77.5
	31 a. 04 c.

E. De Beenhouwer

Gezien en goedgekeurd in zitting van den gemeenteraad van 3 April 1908

De Secretaris
A. Van Damme

De Burgemeester voorzitter
J. Vandenberg

Gezien en goedgekeurd in zitting van den gemeenteraad van 11 Mei 1910

De Secretaris
A. Van Damme

De burgemeester
J. F. Vandenberghe

Plannen voor nieuwbouw

In het voorjaar van 1908 beraadslaagde het gemeentebestuur over de aankoop van een perceel grond voor de bouw van een gemeentehuis. De raad was van oordeel dat de klas waarin de raadsvergaderingen werden gehouden en waar het secretariaat gevestigd was "in korte jaren" zou moeten functioneren als schoollokaal omdat de bevolking van Okegem elk jaar toenam evenals het aantal kinderen. Er werd geopteerd voor een deel van een perceel land nr. 466A gelegen op het Kouterken, dat eigendom was van het Armbureel.

Het perceeltje grond dat de gemeente zich wou aanschaffen lag in de nabijheid van de gemeenteschool en was doorsneden door een voetweg.

De gezworen landmeter E. De Beenhouwer kreeg op 12 maart 1908 opdracht het perceel land op te meten en er een schets van te maken. Deze opmeting werd op 3 april 1908 aanvaard door de gemeenteraad.

De hierbij gevoegde schets vraagt toch om wat uitleg. Om de ligging van het driehoekje grond van circa 4 are groot te situeren keren we best terug naar de situatie van de jaren 1950-1960. De meesten van ons herinneren zich nog de woonplaats van de veldwachter F. Cornelis. Zijn tuin die op een punt eindigde was omzoomd met een haag. De westzijde van de tuin grensde aan voetweg nr. 9 die naar de Sint-Jozefskapel liep en de oostzijde paalde aan weg nr. 21 die naar Eversem liep.

Op de vergadering van 3 april 1908 besliste het Armbureel, toen voorgezeten door Jan Covens, het perceeltje grond (deel A van de schets) aan de gemeente te verkopen. Het zal hiervoor aan de bevoegde overheid toestemming en desnoods de koninklijke goedkeuring vragen.

De gemeenteraad, voorgezeten door burgemeester Jan Van den Berghe, besliste op zijn beurt op 3 april 1908 om toelating te vragen aan de bevoegde

overheid om een gedeelte van perceel nr. 466 te mogen aankopen. Daar de gemeente niet over de nodige fondsen beschikte vroeg ze de koopsom te mogen lenen aan 3 %.

De goedkeuring werd al op 14 augustus verleend door de Bestendige Deputatie. Op aanraden van de arrondissementscommissaris ontleende de gemeenteraad de koopsom van 465,60 fr. bij het Armbureel tegen 3,25 %, met terugbetaling van het kapitaal binnen de 10 jaar. De akte van verkoop (akte van grondafstand) werd op 5 november 1910 verleden voor notaris Van den Berghe te Ninove.

Waarschijnlijk heeft het uitbreken van de oorlog de gemeente belet nog verdere stappen te doen voor de bouw van een gemeentehuis.

Terug naar de herberg

Vanaf 1920 vergaderde de gemeenteraad opnieuw in het huis staande op de hoek Dorpplaats - Kouterbaan. Dit was in de herberg "In het gemeentehuis" gehouden door Ivo Staels-Van de Perre Catharina. Het secretariaat was gevestigd in het huis van de toenmalige secretaris Alexis Van Damme op de Dorpplaats.

Bouwplannen 1934-1937

Toen de Katholieke partij in 1933 opnieuw het roer in handen nam kwam er een oud zeer naar boven. De meeste leden van de gemeenteraad waren van oordeel dat er een gemeentehuis moest gebouwd worden. De bouwgrond die in 1908 aangekocht werd was immers nog beschikbaar. Het schepencollege gaf in de loop van 1933 aan architect Jules Birmant de opdracht een ontwerp voor een gemeentehuis te tekenen en dit aan het bestuur voor te leggen.

Een eerste voorontwerp, gedateerd 22 februari 1934, voldeed het Schepencollege niet omdat het te

duur uitviel (circa 90000 fr.). De architect boog zich terug over de tekentafel. Begin mei meldde hij de burgemeester dat hij een nieuw plan klaar had, een ontwerp dat zeer landelijk was. De uitvoering ervan zou maar 40 tot 50000 fr. kosten.

De gemeenteraad besliste op 25 juni 1934 een nieuw plan te laten maken met twee verdiepingen en zonder toren. Ze willen er wel 50000 fr. aan besteden en zouden hiervoor een lening aangaan bij het Gemeentekrediet van België.

Het derde en definitieve plan dat de architect tekende (zie bijgevoegde kopie) werd op de gemeenteraad van 24 september 1934 goedgekeurd. Het werd doorgestuurd naar de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen die op 17 november 1934 zijn goedkeuring gaf, op voorwaarde dat er nog enkele correcties aangebracht werden. De Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen verleende dan op 21 december 1934 haar goedkeuring aan het plan. Pas op 22 februari 1936 gaf ze toestemming over te gaan tot de openbare aanbesteding. Het provinciebestuur wou zich eerst vergewissen of de begroting van 1935 in evenwicht was. De gemeente kon immers voor de bouw geen aanspraak maken op een toelage van Staat noch Provincie.

Aan deze aanbesteding werd voldoende ruchtbaarheid gegeven. Op 4 juli 1936 opende het Schepencollege de acht binnengekomen aanbiedingen, meestal van aannemers uit de regio. De kinderen Van der Schueren, uit de Pamelstraat 12 te Ninove, deden het laagste bod (64680,86 fr.) en werden op 8 juli 1936 door de gemeenteraad aangesteld als uitvoerders van de werken namelijk het bouwen van een nieuw gemeentehuis nabij de gemeenteschool van Okegem.

Het Bijzonder Lastenboek gaf een beschrijving van de uit te voeren werken. Op het gelijkvloers was er een spreekplaats voorzien, een secretariaat, een trapplaats en wachtplaats en aanhorigheden. Op

de verdieping moest een grote raadzaal ingericht worden.

In december 1936 kreeg het gemeentebestuur van de Minister van Openbare Werken heuglijk financieel nieuws. Tot bevordering van de werkverschaffing - het was immers crisistijd - zou het Ministerie een buitengewone toelage verlenen van 25 % op de kostprijs vastgesteld bij de openbare aanbesteding van de werken. Deze toezegging verviel echter als de werken niet begonnen uiterlijk vijf maanden na datum van het schrijven.

Begin januari 1937 berichtte het Schepencollege aan de kinderen Van der Schueren te Ninove dat de Deputatie de aanbesteding had goedgekeurd en dat ze met de uitvoering van de werken onmiddellijk konden beginnen.

Maar er kwam een kink in de kabel! Eind januari 1937 werd het Schepencollege op de hoogte gebracht van het feit dat de vennootschap Kinderen Van der Schueren van Ninove ophield te bestaan en dat de werken zouden uitgevoerd worden door Louis Leclair-Van der Schueren, Pamelstraat 12, Ninove. Enkele dagen later meldde aannemer L. Leclair dat hij de werken niet kon uitvoeren voor de prijs van de aanbesteding op 4 juli 1936. Hij beweerde dat de bouwmaterialen fors waren gestegen (+ 35 %) tussen de datum van de aanbesteding en deze van de goedkeuring hiervan. Hij stelde daarom een meerprijs van 25 % voor.

Dit voorstel werd op de gemeenteraad van 30 maart 1937 besproken. Er kwamen twee voorstellen uit de bus: ofwel een gedeelte van het schoolhuis laten dienen als gemeentehuis ofwel een nieuwe aanbesteding doen.

De aarzeling van het gemeentebestuur wekte enige wrevel bij het Ministerie van Openbare Werken. Dit verwittigde het Schepencollege dat als de werken niet aangevat werden voor 16 mei de belofte van buitengewone toelage verviel. De burgemeester

excuseerde zich voor het talmen en legde uit dat er een probleem was met de prijsstijging der uit te voeren werken.

De Oostvlaamse gouverneur hakte uiteindelijk zelf de knoop door. Hij meldde op 26 april 1938 aan het Schepencollege dat de provinciale bouwkundige na onderzoek vastgesteld had dat de bouwplaats te ver van het centrum gelegen was en niet geschikt was tot het oprichten van een gemeentehuis.

Daarmee was de kous af en de plannen werden netjes opgeborgen in het archief waar ze nu nog berusten[5].

Aankoopplannen van bestaande woningen

Dorp 39 en 41

Midden 1937, terwijl het gemeentebestuur nog volop in de bouwperikelen zat, kwam er plots een andere oplossing in zicht. Twee percelen gekend ten kadaster nrs. 70 e en f, gelegen langs de Dorpplaats te Okegem zouden in twee loten openbaar verkocht worden op 26 oktober 1937. Eigenaars ervan waren toen Kamiel Van der Veken-Straetmans en Petrus Cobbaert-Van der Veken. Nu zijn de huizen bewoond door Paula Delagey weduwe De Boitselier Edward en Gerard Van der Perre.

Het Schepencollege dat één van de loten geschikt vond voor de inrichting van een gemeentehuis, ging bij de eigenaar eerst poolshoogte nemen. Het college riep de gemeenteraad samen op 29 september 1937 om deze zaak te bespreken en een beslissing te nemen. De raad oordeelde dat een van deze percelen uit oogpunt van ligging een enige gelegenheid was tot het oprichten van een gemeente-

---

[5] Stadsarchief Ninove: M.G.A.-Okegem nr. 2.073.5414, Bouw van een nieuw gemeentehuis 1934.

huis op de Dorpplaats ofwel door verbouwing ofwel door nieuwbouw. De raad besliste bij de hogere overheid de machtiging tot aankoop aan te vragen van een der twee kopen. Ze argumenteerde dat de kosten zouden kunnen gedekt worden ten dele door de verkoop van een perceel bouwgrond die reeds gemeentelijke eigendom was en ten dele door een lening op lange termijn aan te gaan bij het Gemeentekrediet.

De Bestendige Deputatie gaf reeds op 13 oktober 1937 zijn toestemming, maar er werd aan toegevoegd dat de provinciale bouwkundige van oordeel was dat koop 2 (hij bedoelde het hoekhuis) voorkeur verdiende bij de aankoop.

Op verzoek van het gemeentebestuur kwam de bouwkundige van de provincie in december 1937 ter plaatse de toestand onderzoeken. Hij stelde vast dat bedoeld gebouw uit twee woongelegenheden bestond die vroeger slechts een enkele woning uitmaakten: een hoekhuis en een kleine woning uitgevende op de Dorpplaats. De ingenieur was van oordeel dat het gemeentebestuur er een behoorlijk gemeentehuis zou kunnen inrichten als het beide woningen aankocht. Het inrichten ervan zou minstens 20000 fr. kosten. Beide eigendommen zouden, naar het oordeel van de ingenieur, niet boven de 80000 fr. mogen aangekocht worden. De gemeente zou dus voor een uitgave staan van 105000 fr., kosten inbegrepen.

De ingenieur suggereerde verder nog in zijn verslag dat indien de aankoop niet zou doorgaan, de mogelijkheid bestond de eigendom van Van Mieghem aan te kopen of te onteigenen. Volgens hem had dat gebouw slechts een geringe waarde en kon afgebroken worden met het oog op het bouwen van een nieuw gemeentehuis.

Het gemeentebestuur wist nu waaraan zich te houden en knoopte de besprekingen met de eigenaars terug aan. Aan de burgemeester werd op 12 februari 1938 gemeld dat beide eigenaars overeen gekomen

zijn om de twee woningen samen te verkopen voor 120000 fr. (75000 fr. voor het hoekhuis en 45000 fr. voor het andere huis). Het bestuur vond die prijs nog veel te hoog en reageerde niet. De gouverneur wel! Hij verzocht het gemeentebestuur om spoedig een beslissing te nemen of anders zou hij een bijzondere commissaris sturen.

In juni 1938 werd het Schepencollege nogmaals benaderd door de eigenaars die meldden dat ze hun eigendom wilden verkopen voor 100000 fr. Het college vroeg aan de gouverneur of het op dit bod mocht ingaan.

Hoe deze zaak verder werd afgehandeld weten we niet met zekerheid daar de nodige documenten ontbreken. Het is wel een feit dat de verkoop nooit is doorgegaan, waarschijnlijk door de tijdsomstandigheden (mobilisatie, oorlog).

Dorp 11

In oktober 1952 won de C.V.P. de gemeenteraadsverkiezingen en op 1 januari kwam deze partij aan het bestuur met Romain Couck als burgemeester.

Een eerste bekommernis van het nieuw bestuur was de inrichting van een degelijk gemeentehuis. En er werd dadelijk werk van gemaakt. Op de Dorpplaats waren begin 1952 het huis en boomgaard eigendom van hoofdonderwijzer Leon De Roeck-Van Lint wonende in het schoolhuis op de Kouterbaan 26 vrijgekomen. Het nieuwe schepencollege was dadelijk geïnteresseerd in deze eigendom: het woonhuis kon immers ingericht worden als gemeentehuis en de boomgaard zou als begraafplaats kunnen dienen.

Het College begon dadelijk de onderhandelingen met de eigenaars en deelde zijn inzichten aan de gouverneur mee. Deze vroeg een gemeenteraadsbeslissing waarin tot de aankoop besloten werd. Verder wenste hij meer te vernemen over de bedoe-

ling van de aankoop, de oppervlakte en ligging van het betrokken goed en de aankoopprijs.

Op de gemeenteraadszitting van 11 mei 1953 werd met 5 stemmen tegen 4 beslist de woning en bijhorende grond van Leon De Roeck, staande en gelegen op de Dorpplaats, gekend bij het kadaster onder de nrs. 56a, 56b, 61b, 55c, 55d en 62a met een oppervlakte van 47 are aan te kopen voor de totale som van 575000 frank. Volgens de planning zou het gebouwencomplex als gemeentehuis gebruikt worden en de boomgaard en tuin als gemeentekerkhof.

De ontvanger der Registratie van Denderleeuw maakte op 15 mei 1953 een proces-verbaal van schatting op waarin de waarde vastgesteld werd op 575000 frank. Enkele weken later werd een belofte van aankoop opgesteld die ondertekend werd door de burgemeester en de eigenaar en bekrachtigd door het Schepencollege op 2 september 1953.

Tegen deze beslissing werden door de Katholieke Partij en enkele particulieren heel wat bezwaren schriftelijk ingediend, vooral tegen de aanleg van het kerkhof.

Op de zitting van de gemeenteraad van 29 september 1953 werd de inhoud van die bezwaren aandachtig ontleed en er werd een antwoord op gegeven die de bevoegde overheid met kennis van zaken moest toelaten te oordelen over de gegrondheid en de ernst van de ingebrachte bezwaren.

Met vijf stemmen voor en vier tegenstemmen werd de belofte van aankoop, overeengekomen tussen het schepencollege en de eigenaar, bekrachtigd[6]. Tot eind 1956 staat er over de aankoop niets meer genotuleerd in het register.

De gemeenteraad besprak op 8 oktober 1956 de herziening van de aankoop van de eigendom van Leon

---

[6] Stadsarchief Ninove: Notulen gemeenteraad Okegem 1949-1971.

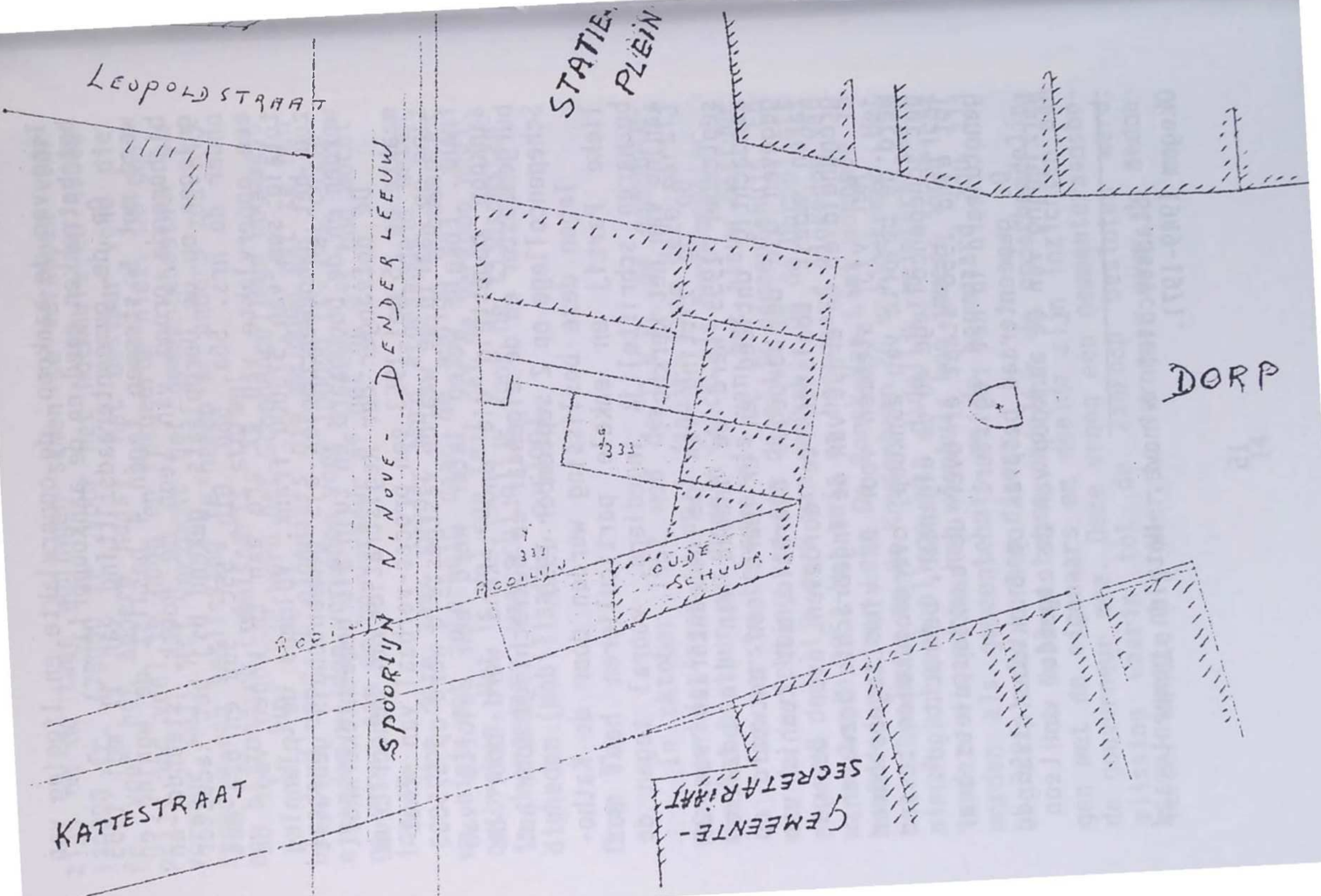
LEOPOLDSTRAAT
STATIE-
PLEIN
N. NOVE - DENDERLEEUW
DORP
333
332
BOOILIJN
OUDE
SCHUUR
SPOORLIJN
KATTESTRAAT
GEMEENTE-
SECRETARIAAT

De Roeck. Het schepencollege had immers op 20 april 1956 een nieuwe belofte van aankoop ondertekend, waarin de aankoopprijs opgevoerd werd tot 900000 fr. Deze som kwam ongeveer overeen met een nieuw schattingsverslag van de ontvanger van de Registratie en Domeinen, die het goed op 890000 fr. taxeerde. Het aankoopcomité van de provincie verleende hieraan zijn goedkeuring. De raad besliste met 5 stemmen tegen 3 het eigendom aan te kopen voor 900000 frank.

De officiële aankoop is er niet gekomen omdat Leon De Roeck op 28 juli 1958 zijn ontslag indiende als schoolhoofd en besliste zijn huis opnieuw te gaan bewonen.

Dorp 29

In 1966 kreeg het gemeentebestuur opnieuw de kans een huis aan te kopen dat als gemeentehuis zou kunnen ingericht worden.

Op 15 juni 1966 besliste de gemeenteraad machtiging te vragen aan de hogere overheid om het huis, gelegen op de Dorpplaats nr. 29 en 65 m² groot aan te kopen (zie schets). De voornaamste redenen van die beslissing worden aldus genotuleerd: *"De huidige lokalen die het bestuur huurt dienen grondig gerestaureerd worden. De eigenaar ervan heeft bij ontstentenis van een wettelijk huurceel het recht elk ogenblik een einde te stellen aan het stilzwijgend contract. Het huis dat kan aangekocht worden is gunstig gelegen en kan met weinig kosten als gemeentehuis ingericht worden. Het paalt aan een schuur die reeds als bergplaats door de gemeente gebruikt wordt. De gemeenteraad wil in geval van fusie over een gebouw beschikken waar administratieve stukken worden afgeleverd"*.

Het huis dat het gemeentebestuur zich wou aanschaffen was eigendom van Judocus Dominicus Vernaillen-De Brabanter Maria Valentina.

Gezien door de Koninklijke Commissie
voor Monumenten en Landschappen in hare
zitting van 17 December 1934
voorbehoudelijk gunstig en vermeld in het
verslag van 21 December 1934 nr 10028

De Secretaris.

De Voorzitter,

8e Afdeeling
N° 14.400

Gezien en goedgekeurd in zitting van heden
Gent, den 21 DEC. 1934

De Bestendige Deputatie
van den Provincieraad

De Bestendige Deputatie
der Provincie.

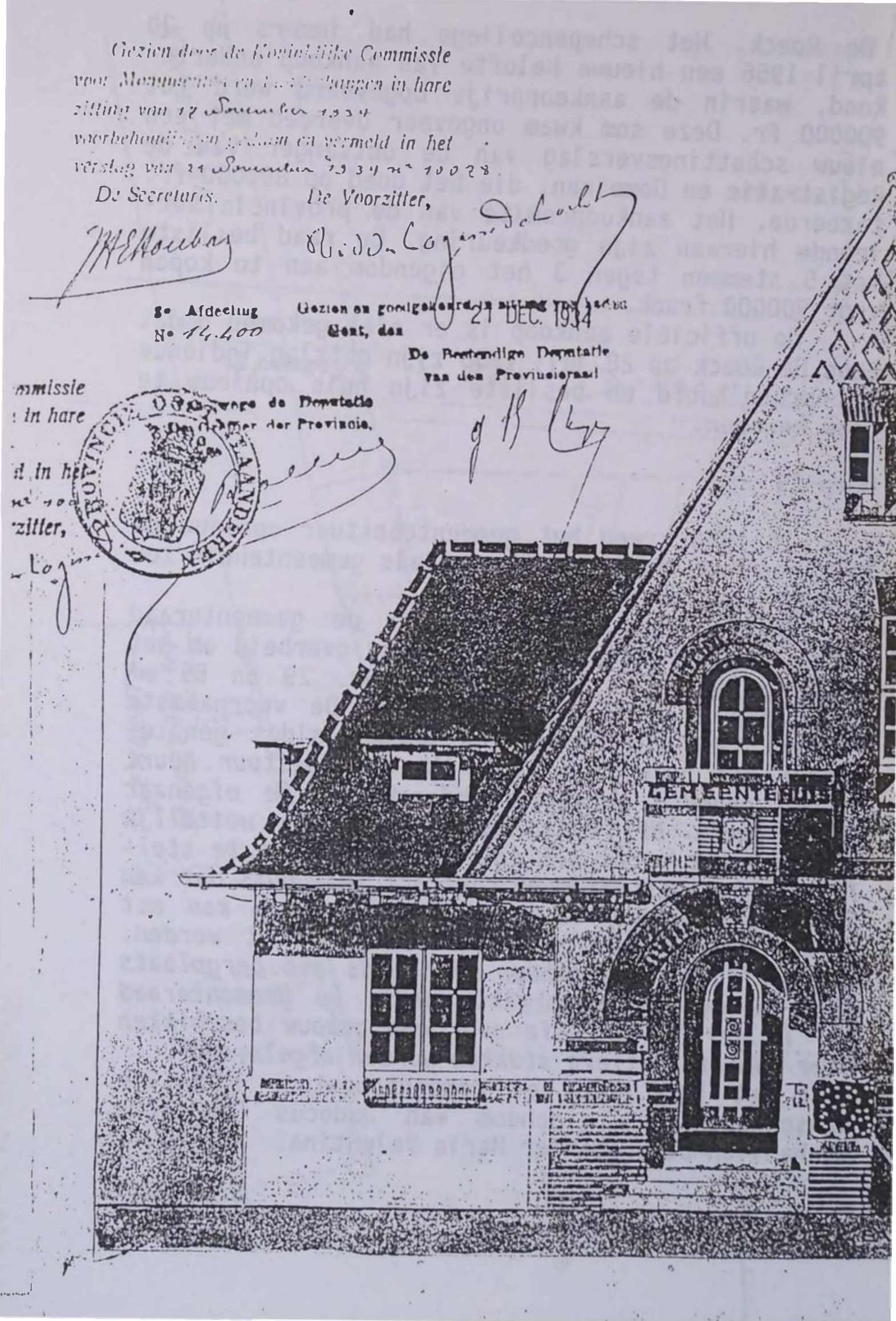

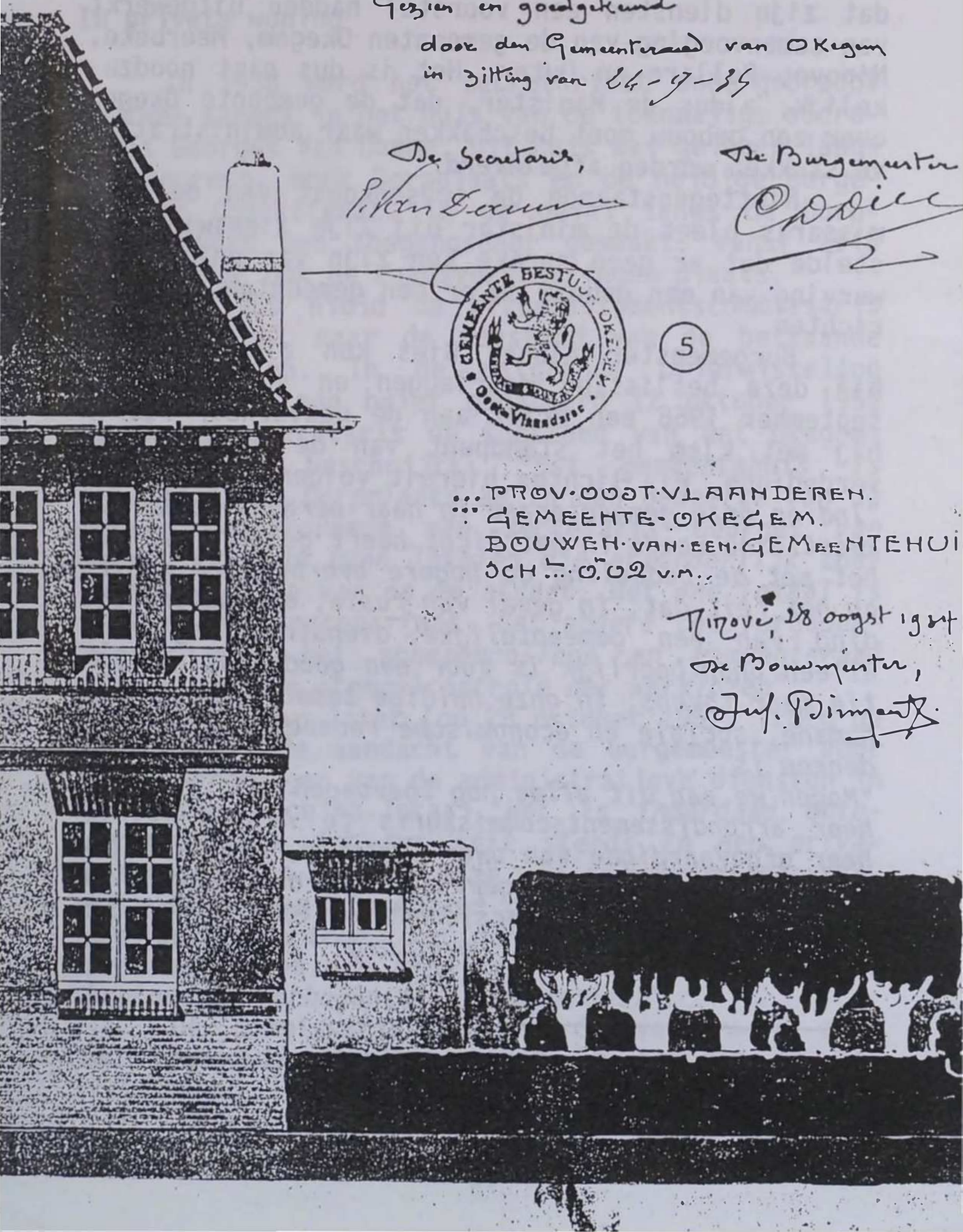

Gezien en goedgekeurd
door den Gemeenteraad van Okegem
in zitting van 24-9-35

De Secretaris,
P. Van Daumen

De Burgemeester
C. Dille

GEMEENTE BESTUUR OKEGEM
Oost-Vlaanderen

5

PROV·OOST·VLAANDEREN.
GEMEENTE-OKEGEM.
BOUWEN·VAN·EEN·GEMEENTEHUI
SCH.L.·O.m.02 v.m.

Ninove, 28 oogst 1934
De Bouwmeester,
Jul. Birmant

De schatter van Registratie en Domeinen schatte de waarde op 300000 frank. Opnieuw kwam er een kink in de kabel! De minister van Binnenlandse Zaken liet de gouverneur van Oost-Vlaanderen weten dat zijn diensten een voorstel hadden uitgewerkt van samenvoeging van de gemeenten Okegem, Meerbeke, Ninove, Pollare en Outer. Het is dus niet noodzakelijk, aldus de Minister, dat de gemeente Okegem over een gebouw moet beschikken waar administratieve stukken worden afgeleverd.

Niettegenstaande de tussenkomst van de commissaris bleef de minister bij zijn zienswijze en stelde dat er geen sprake kon zijn van enige verwerving van een gebouw om er een gemeentehuis in te richten.

Burgemeester Albert Gies kon zich moeilijk bij deze beslissing neerleggen en schreef op 1 september 1966 een brief aan de gouverneur waarin hij met klem het standpunt van de gemeenteraad verdedigde. Wij lichten hieruit volgende passages[7]:
"*Indien onze gemeenteraad in haar beraadslaging die kwestie nu reeds in het licht heeft gesteld dan was het met de bedoeling de hogere overheid te wijzen op het feit dat, in geval van fusie, de instandhouding van een gemeentelijke dienstregeling niet alleen onontbeerlijk is voor een goede administratie maar tevens, in onze huidige samenleving wegens humane, sociale en economische redenen niet weg te denken is ...*"
"*Mogen we aan dit alles nog toevoegen dat, zowel de heer arrondissementscommissaris te Aalst, als de heer afgevaardigde van uwer besturen, die zich ter plaatse zijn komen vergewissen van de toestand en die weten, in welke barslechte omstandigheden ons secretariaat fungeert, overtuigd zijn van het*

---

[7] Stadsarchief Ninove: M.G.A. Okegem nr. 2.073.541.

gelukkig initiatief, dan begrijpen we heus niet hoe het mogelijk is dat een ongunstig advies werd uitgebracht".

In private woning

In 1938 werd het secretariaat ondergebracht in twee kamers in het huis van de toenmalige secretaris Georges Van Damme. Dit huis was gelegen langs de spoorweg, hoek Dorpplaats en de huidige Burgemeester Couckstraat. In de gevel langs de Dorpplaats werd een toegangsdeur gemaakt. Vanaf 1945 hadden hier ook de raadsvergaderingen plaats.

In 1955 hield de arrondissementscommissaris een onderzoek naar de toestand van de bestaande gemeentehuizen. In de uitgaande briefwisseling bevindt zich een brief gedateerd 12 oktober 1955 waarin de secretaris de toestand van het Okegems gemeentehuis beschrijft: *"Het gemeentehuis is gelegen op de Dorpplaats 28 in een gedeelte van de woning toebehorende aan secretaris Georges van Damme. Er zijn twee lokalen die afzonderlijk toegankelijk zijn van op de straat. Het ene lokaal is bestemd tot secretariaat, het andere tot vergaderplaats voor het schepencollege en gemeenteraad alsook voor de stempelcontrole der werklozen".*

Twee jaar later (op 28 oktober 1957) vroeg de commissaris de aandacht van de burgemeester voor het onderbrengen van de administratieve diensten in een beter geschikt lokaal."*Het is inderdaad ontegensprekelijk dat het feit steeds in een privéwoning, al is het dan deze van de gemeentesecretaris, te moeten binnengaan om de openbare dienst - die uw gemeentebestuur dan toch is - te kunnen bereiken, niet van aard is om het aanzien van het bestuur te verhogen, wel integendeel".*

De commissaris suggereerde verder in zijn schrijven de diensten onder te brengen in een vrijstaand lokaal van de gemeenteschool, dit na

raadpleging van de bevoegde schoolinspectie. Hij benadrukte nogmaals dat dit maar een tijdelijke oplossing kon zijn en drong er nogmaals op aan de diensten onder te brengen in een gebouw of in een nieuwbouw.

De kantonnale inspecteur A. Van Rossem deelde het gemeentebestuur mee dat de administratieve diensten van de gemeente in geen geval konden ondergebracht worden in het vrijstaand lokaal van de jongensschool omdat de ontwikkeling van de bevolkingstoestand noodzaakte bedoeld lokaal vrij te houden tot wanneer de oprichting van een derde klas zal gewettigd zijn.

De toestand van de gemeentehuizen in de kleine gemeenten bleef een doorn in het oog van de arrondissementscommissaris J. Van Beneden. Begin 1961 liet hij de gemeentebesturen weten dat er een ministerieel programma opgesteld werd voor het toekennen van toelagen voor het bouwen en verbouwen van gemeentehuizen. Hij wou dringend de inzichten kennen van de gemeentebesturen inzake nieuwbouw of verbouwingswerken aan een gebouw dat als gemeentehuis dienst deed. Hij wou weten of ze gebeurlijk wensten in aanmerking te komen voor een toelage.

In april 1966 bracht hij een kort bezoek aan het Okegems gemeentesecretariaat. Hij schreef daarop aan de burgemeester dat de inrichting ervan niet beantwoordde "*aan de noodwendigheden van een hedendaagse gemeentelijke administratie. Met weinig onkosten zouden beide lokalen kunnen opgefrist worden t.t.z. behangen en geverfd en dat het aanschaffen van aangepaste en geschikte bureau- en klasseermeubelen het voorwerp zou kunnen uitmaken van een programma dat over verschillende jaren kan gespreid worden*".

De burgemeester liet de commissaris weten dat het Schepencollege beslist had de lokalen "*in een nieuw kleedje te steken*" en dat het de gemeente-

administratie met moderne bureau- en klasseermeubelen zal uitrusten.

Het gemeentehuis wordt ingericht in een gemeentegebouw

Het gemeentegebouw gelegen Kouterbaan 34 dat als woning door het schoolhoofd Odilon Van der Elst werd gebruikt kwam op 1 december 1970 vrij en was derhalve onbewoond.

Het aantredend nieuw gemeentebestuur onder leiding van burgemeester Adolf Beeckman vond dit een unieke kans. Het bestuur oordeelde dat dit gebouw niet alleen centraal gelegen was maar dat het ook bijzonder geschikt was om er de gemeentediensten op een betere manier in te organiseren. Bovendien kon men het gemeentepersoneel op een voortreffelijke wijze huisvesten.

Op de dagorde van de gemeenteraad van 19 maart 1971 werd unaniem beslist het gemeentegebouw dat voorheen als woning van de hoofdonderwijzer diende vanaf 1 december 1970 in te richten als gemeentehuis. Al de gemeentediensten worden er in georganiseerd.

Een afschrift van die beraadslaging werd voor goedkeuring aan de hogere Overheid overgemaakt. Waarschijnlijk was het naar de zin van die Overheid en zeker van de commissaris die zolang geijverd had dat de gemeente Okegem eindelijk een waardig gemeentehuis had.

Het gebouw deed maar enkele jaren dienst. Op 1 januari 1977 werd de gemeente Okegem opgeheven.

VIERING VAN 900 JAAR OKEGEM 1096 - 1996

Jozef Van der Speeten

In het laatste nummer van Mededelingen 1995 werd meegedeeld dat 1996 een bijzonder jaar zou zijn voor Okegem. Tijdens dit jubileumjaar hebben een hele reeks feestvieringen plaats.

We hebben ons voorgenomen U over die vieringen verslag uit te brengen en zo nodig wat meer informatie te verstrekken. In dit nummer willen we speciaal twee activiteiten in de kijker plaatsen nl. de viering van het naamfeest van Sint-Antonius Abt (17 januari), het openingsconcert (28 januari).

1. De viering van het feest van Sint-Antonius

Alhoewel het naamfeest van Sint-Antonius Abt op 17 januari valt had de parochiale viering plaats tijdens het weekend van 13 en 14 januari. Met die viering werden de feestelijkheden van 900 jaar Okegem ingezet.

Het spreekt vanzelf dat die festiviteit reeds op voorhand voorbereid was. Zo kreeg het beeld van Sint-Antonius, dat in de nis van de voorgevel van de kerk staat, een grondige restauratie. Ook was het kleine schilderij waarop Sint-Antonius afgebeeld staat aan een opknapbeurt toe.

Zaterdagmorgen 13 januari was er in de kerk een activiteit van jewelste. De ploeg bloemenschiksters geholpen door enkele vrijwillige medewerkers had een karrevracht bloemen en struiken te verwerken. Vooreerst werd het prachtig gerestaureerd beeld vooraan in de kerk op een sokkel geplaatst waarrond dan bloemen en kaarsen werden geschikt.

Het Sint-Antoniusbeeld dat eind de jaren zestig achteraan in de kerk in een soort devotiekapel werd geplaatst, werd als het ware bedolven onder een vracht van bloemen en kaarsen. Aan de wand werd het opgeknapte schilderijtje opgehangen.

Het grote vaandel van Sint-Antonius dat eertijds in de processie werd meegedragen kreeg een plaats tegen de noordermuur.

Een oude aanplakbrief van 1816, die mooi ingelijst was, werd ook tegen de lambrizering opgehangen. Hierop wordt de lezer ter kennis gebracht dat er een volle aflaat te verdienen is in de kerk van Okegem op de feestdag van de verheffing van de relikwieën op de 3de zondag na Pinksteren. De "vollen aflaat" werd op 9 januari 1816 door Paus Pius VII ingesteld. Alle gelovigen die "devotelijk" de kerk van Okegem bezoeken en de relikwieën van de grote heilige vereren kunnen die verdienen.

De Eucharistievieringen op zaterdagavond en zondagmorgen werden opgeluisterd door het parochiaal zangkoor J. Ockeghem. Na de missen werd er gezegend met de relikwie van Sint-Antonius. Een nieuw "gedachtenisprentje" dat de verouderde litanie verving werd aan de aanwezigen uitgedeeld.

Als offergangen kent men tegenwoordig alleen nog geld en kaarsen. Vroeger werden giften in natura geschonken: brood, vlees, boter, eieren, ... Vanuit de bedevaartplaats werd traditiegetrouw een beschermingspand mee naar huis genomen. De pastoor zorgde b.v. voor affiches. Hij bestelde en verkocht litanieën, levensbeschrijvingen van de heilige, bidprentjes, vaantjes, medailles, wijwater en gewijde voorwerpen allerlei.

De dag van de viering van de feestdag van de heilige was een echte hoogdag in het parochiale leven.

2. Restauratie van het Sint-Antoniusbeeld

Pastoor Bické, die een vurig Antoniusvereerder was, liet in 1897 een nis maken in de westergevel van de toren boven de ingangsdeur en plaatste er een beeld van Antonius in. Hij noteerde in het Liber Memorialis dat het beeld "ingehaald" werd op

19 september 1897. Hij schreef er niet bij hoe dat gebeurde en geeft zelfs niet de minste uitleg over de herkomst van het beeld.

Pastoor Houtman liet eind 1968 dat beeld uit de nis halen omdat het in zeer slechte toestand verkeerd. De rechterhand alsook de staf met bel ontbrak, het voetstuk was gescheurd en aan de romp waren brokjes steen afgebroken. Het beeld werd als waardeloos aanzien en achteraan de kerk bij het Calvariekruis gedeponeerd.

Op vraag van enkele Antoniusvereerders restaureerde pastoor Houtman dat beeld met de vaardige hulp van Frans De Strooper en liet het op 23 januari 1969 terug in de nis plaatsen.

Eind 1995 vonden de kerkraad en de parochieploeg het nodig in het kader van de jubileumviering dat beeld een extra opknapbeurt te geven. Piet Vernaillen werd gevraagd voor deze taak.

Het beeld werd door een onderhoudsploeg van Electrabel uit de nis gehaald en naar de garage van Piet gebracht. Bij een grondige inspectie stelde hij vast dat het beeld gemaakt was van een soort harde kunststeen die rood-bruine korrels bevat, 120 cm hoog was en 72 kg woog. De kunststeen was bepleisterd met een gipslaag die op meerder plaatsen gebarsten was en putjes vertoonde door de inwerking van weer en wind. Van de voet van het beeld dat een grote scheur had, waren grote stukken gips afgebrokkeld. De rechterhand die de staf moest vasthouden was tot aan de mouw afgebroken.

Daarna ging Piet aan de slag. Het beeld werd grondig geschrobd met harde stalen en zachte borstels en daarna met veel water afgespoten. Het voetstuk werd eerst hersteld. Daarna werd het corpus geretoucheerd, dit is gevuld met plaaster. Het moeilijkste werk was echter het moduleren en aanzetten van de hand.

Nu kon hij aan het schilderwerk beginnen. De pij werd bruin geverfd; het gezicht, handen en

voeten van de heilige kregen een vleeskleur, alsook het varkentje.

De staf, een T-vormig kruis, maakte Piet uit een onroestbare stalen staaf en de bijhorende bel vond hij op een koopjesmarkt. Het belletje dat het varkentje om de hals kreeg is een kunstwerkje: het werd uit eikenhout gesneden en nadien goudkleurig geverfd.

Bij de viering van het feest van Sint-Antonius stond het gerestaureerde beeld vooraan in de kerk opgesteld zodat de Okegemnaren het eens van dichtbij konden bekijken.

Weldra wordt het beeld terug op zijn oude vertrouwde plaats geplaatst. De nis zal echter afgesloten worden met een plexiplaat zodat de duiven niet langer zijn hoofd en schouders zullen kunnen gebruiken als slaapplaats of toilet.

3. Restauratie van het schilderij[8]

DE VOORSTELLING OP HET SCHILDERIJ

Centraal op het schilderij is de Heilige Antonius afgebeeld, rustig blootsvoets wandelend als een mediterende monnik. De ogen neergeslagen alsof hij in contemplatie is over wat hij las in zijn boek dat hij in de linkerhand houdt.
Eigenaardig is dat hij een blauwe mantel met bijhorende blauwe kap draagt in plaats van een bruine pij. Het kleed dat hij onder de mantel draagt is wit. Waren blauw en wit misschien de kleuren van een bepaalde broederschap?

---

[8] Voor het samenstellen van deze informatie hebben we gebruik gemaakt van de vele aantekeningen die Piet Vernaillen maakte bij de restauratie van beeld en schilderij.

De blauwe kleur wordt veelal beschouwd als symbool voor het geestelijke. Het is de kleur die een superieure levensopvatting weergeeft, die het nederige, het bescheidene, het zich losmaken van de directe omgeving symboliseert. De rechterhand steunt op een T-vormige kruk. Waarschijnlijk wil de schilder hem voorstellen als een bejaarde kluizenaar. Aan zijn linkerzijde loopt het onafscheidbare varken met hem mee.

Antonius is hier geplaatst midden in een landschap met groen, struiken en een grote boom. Op vele andere schilderijen wordt hij mediterend in een grot afgebeeld. Op de linkerkant van het doek overheerst een boom, waarschijnlijk een eik.

DE RESTAURATIE

Dit schilderij hing tot de jaren zestig achteraan in de kerk boven het gestoelte van de kerkmeesters. Pastoor Houtman liet het gestoelte uitbreken en het schilderij verhuisde naar de sacristie. De kerkraad was van oordeel dat dit kunstwerk ook een opknapbeurt diende te krijgen. Piet Vernaillen bood zich aan dit werk op te knappen en was er op 6 december 1995 mee klaar.

Piet onderwierp het doek en kader eerst aan een grondig nazicht en noteerde daarover volgende passus in het "logboek" dat hij nauwkeurig bijhield. "Het is een oud doek, zeker uit de eerste helft van de 19de eeuw. Vroeger werd het al eens onder handen genomen. Het doek moest toen onderaan afgerot geweest zijn, want het is op die plaats wat opgelapt. Er was waarschijnlijk veel verf weg en de open ruimten werden bijgekleurd.
Nu is het doek vanaf de linker- en de rechterbovenhoek ca. 2,5 cm doorgezakt zodat over de ganse boog de verf afgeschilferd is. Vanuit beide bovenhoeken is er een diepe plooi naar midden-onder. Aan de randen zijn diepe plooien en blaren waarop de verf

loshangt. Ook in het midden van het doek zijn schilfertjes verf bedreigd.
Het doek is niet meer in staat de verf te dragen. Aan de randen is het droog, broos en versleten. Bij de minste aanraking breekt het door. De nagels waarmee het doek opgespannen is zijn verroest en brachten veel schade toe aan de randen. Het spieraam is aangetast door de wormpjes en deels vermolmd. De lijst is los in de vier hoeken. De zwarte verf en de goudranden zijn grotendeels onzichtbaar geworden".

Piet noteerde dat hij eerst begon met het beschermen van de losse verfdeeltjes. De plooien en golvingen werden weggewerkt in een pers. Daarna kreeg de achterkant van het doek een beurt. Na een grondige reiniging werd het oude doek verstevigd met een lijnwaden schilderdoek.

Een zeer delicaat werk was het wegnemen van de oude vergeelde vernislaag. Het gekuiste doek werd vervolgens op een nieuw spieraam gespannen. De storende blote delen vulde Piet in de passende kleuren en de heel kleine scheurtjes bewerkte hij bij middel van een puntig penseeltje. Deze operatie gebeurde in 3 à 4 fasen en vereiste telkens een droogperiode. Tenslotte werd het doek tweemaal vernist.
De lijst, waarvan het hout nog in goede staat was, werd helemaal losgemaakt, opnieuw gelijmd, geverfd en verguld.

Piet Vernaillen vond nergens op het doek enige aanwijzing van de naam van de kunstenaar en van de ouderdom ervan. Aan enkele details meent hij te mogen afleiden dat het misschien van eind 18de begin 19de eeuw dateert. Het doek werd gespannen op een spieraam. De manier van werken werd maar gebruikt vanaf de tweede helft van de 18de eeuw. Het oorspronkelijke doek blijkt machinaal geweven te zijn. Dit gebeurde ook maar vanaf de tweede helft der 18de eeuw.

Het spieraam waarop het doek gespannen werd is uit populierenhout vervaardigd. De gebruikte houtsoort geeft een vrij goede aanwijzing inzake de geografische origine van oude panelen. In de 16de en 17de eeuw gebruikten de schilders enkel lokale houtsoorten. Daar populier vooral in zuiderse landen (Italië, Spanje, Frankrijk, ...) gebruikt werd is het mogelijk dat dit werk uit het Zuiden komt. Vlaamse en Hollandse schilders gebruikten uitsluitend eik. Het is ook mogelijk dat bij vorige ingrepen het oude spieraam vervangen werd door een nieuw.

Vreemd is dat pastoor De Graeve die in 1883 een inventaris van meubelen, gewaden en versiersels opmaakte dit schilderij niet vermeld. De auteurs Broeckaert-De Potter vermelden het wel in hun monografie van Okegem.

4. Concert Davidsfonds

Het Openingsconcert 900 jaar Okegem, ingericht op zondag 28 januari 1996 door het Davidsfonds, was een voltreffer. Het duo Boelens (Ben en Mieke) vergastte de goed gevulde kerk op een selectie van bekende en goed in het oor klinkende stukjes muziek om bij te dromen. De dwarsfluit gesteund door de piano, bracht de aanwezigen in een echte zondagse stemming.

Het prachtige concert werd daarna besloten met een receptie in het Buurthuis 't Kouterken, waar de aanwezigen nog konden napraten bij een heerlijke Witkap of een smakelijke kop koffie.

IN MEMORIAM ELISA VAN DER SPEETEN

Op 16 februari 1996 overleed in het rustoord Ter Bake van Denderleeuw ons trouw erelid Elisa Van der Speeten op 80-jarige leeftijd. Het grootste deel van haar leven bracht ze door te Middelburg - een dorpje aan de Nederlandse grens - waar ze in dienst stond van pastoor en parochie. Zij werd volgens haar wens te Okegem begraven.

Elisa Van der Speeten werd te Okegem op 10 augustus 1915 geboren als derde en jongste dochter van Petrus en Maria Van der Speeten.

Op jeugdige leeftijd werd ze tewerkgesteld als huishoudster bij de Eerwaarde Heren Leraars van het Sint-Aloysiuscollege te Ninove waar ook Martha Vernaillen van Okegem reeds verschillende jaren "diende". Bij de groep priester-leraars behoorde toen ook E.H. Leopold De Sutter, die zondag-onderpastoor was te Okegem van 1936 tot 1938.

Begin de jaren veertig werd E.H. De Sutter tot onderpastoor aangesteld op de Sint-Michielsparochie van Gent. Hij vroeg aan Elisa of ze hem wou vergezellen om als huishoudster te fungeren.

Op 22 maart 1950 werd onderpastoor De Sutter door de bisschop aangesteld als pastoor van de parochie Middelburg en zijn huishoudster Elisa diende hen te vergezellen.

Toen Middelburg nauwelijks begon te herrijzen uit de puinen, die de Tweede Wereldoorlog er had aangericht, heeft Elisa samen met pastoor De Sutter heel hard gewerkt om kerk en parochie en het patrimonium van de kerk zijn huidige luister te schenken. Pas als elke parochiaan op materieel en sociaal gebied gered was dacht pastoor De Sutter eraan een mooie pastorij op te richten.

In dat pastoreel huis heeft ze zich ruim twintig jaar zowel in de kerk als in de tuin tenvolle kunnen uitleven.

Pastoor De Sutter overleed vrij onverwacht op 3 februari 1974. Nadien kwamen er voor Elisa een paar moeilijke jaren. Ze kwam terug naar Okegem en was een paar jaar in dienst bij dokter Stalpaert. Maar Middelburg kon ze niet vergeten. Ze keerde er medio de jaren zeventig terug en kon in een huis dat eigendom van de kerkfabriek was, haar intrek nemen. Hierin verbleef ze tot ze door ziekte verplicht was in een rustoord te gaan om er de nodige verzorging te krijgen. Ze overleed er op 16 februari 1996. "Zonder Middelburg kon zij niet meer leven: zij had er teveel van zichzelf verloren en gegeven".

Op de plechtige uitvaartmis die te Okegem op 22 februari 1996 gehouden werd gingen de deken van Maldegem en de huidige pastoor van Middelburg H. Van de Walle voor in de dienst. Laatstgenoemde hield een korte maar zinvolle homilie. Hij was zo vriendelijk ons er een kopie van te bezorgen en nemen die met zijn toestemming graag over.

Preek op de begrafenis

Wellicht verwondert het u niet, dat wij het evangelie van het bezoek van Jezus aan Martha en Maria hebben uitgekozen, nu we hier zijn komen bidden bij de begrafenis van Elisa Van der Speeten. Zij behoorde tot die groep vrouwen, wier soort aan het verdwijnen is: de huishoudsters van de priesters.

Door de band graaggeziene mensen. Ook al gebeurde het wel eens dat hun kleine kanten een stukje gehekeld werden in volkse humor en verhalen; dan mogen we dit nog beschouwen als een stuk sympathie en waardering. Want ook de parochianen van Middelburg wisten hoe hun pastoor door Lisa tot in de puntjes werd verzorgd. En van de oudere Middelburgenaars mocht is vernemen, hoe zij keihard kon werken: ze heeft aan de heropbouw van het dorp meegezwoegd. Had pastoor De Sutter vele relaties,

het was Lisa die de prima gastvrouw was voor hen. Zegende pastoor de Sutter de mensen, dan was Lisa zijn rechterhand, die heel veel heeft uitgevoerd van wat hij plande.

Het is ons een beetje vreemd: de geestdrift van mensen, volledig ten dienste van de priester en zijn parochie. Toch was het dit wat Lisa bezielde: zo wou zij een gegeven mens zijn aan Jezus Christus. En niet alleen als "een Martha". Dan zouden wij haar tekort doen. Stonden haar gastvrije en dienstbare naastenliefde in de parochie op het voorplan; er was ook tijd voor gebed: de dagelijkse mis, de paternoster, het luisteren naar de preek. En dàt is dan de bovenhand gaan krijgen, naarmate zij ouder werd. Zij trok zich terug, wanneer zij aanvoelde, soms ten onrechte, dat zij het zo goed niet meer kon als vroeger. Zij, die zoveel de handen uit de mouwen had gestoken, was zo bang iemand tot last te zijn of een woordje verkeerd te zeggen.

Lisa was voor ons allen een teken van liefdevolle zorg voor de priester, de man Gods, en voor de Kerk, Gods volk. Zij heeft in haar levensstaat de liefde tot God en de naaste beide doorleefd. Eerst was ze vooral de actieve, de gevende, die niet zoveel hoefde te ontvangen. Later ontdekte zij hoe zij ook, zoals Maria in het evangelie, veel te ontvangen had van God en de mensen. Zo heeft zij stil en bescheiden van ons afscheid genomen, om het eeuwige leven te mogen krijgen van God.

EEN DICHTER AAN HET WOORD, AIMÉ GIES

Aimé Gies, rasecht Okegemnaar maar wonend te Liedekerke, leeft nog altijd mee met het wel en wee van de mensen van Okegem. Hij vernam van de viering "900 jaar Okegem" en droeg hieraan zijn steentje bij. Hij stuurde een gedicht over zijn geboortedorp dat dateert uit de tijd toen hij nog te Okegem woonde.

Mijn Dorpje

Ik weet er een plekje
te midden van 't groen
een dorpje zo rustig
als 't veld op de noen.

Alom ziet men heuvels,
en torens met kruis,
of droom'rige paadjes,
waar 't windje op suist.

De kronkelende Dender
vloeit zacht er langsheen,
en waaiende wilgen
bewaken het veen.

Zeg, ken je dat plekje,
dat stuk paradijs?
dat zoet welig nestje,
dat kunstenaarspaleis?

Ik zal het u noemen
met fluisterende stem,
kom mee, wandel dikwijls
doorheen O K E G E M!
(Gavda)

ERRATUM

Paul Timmermans, erelid van de Heemkring, wees ons op een spijtige vergissing die sloop in de ondertiteling van een foto, gepubliceerd in 1993, bladzijde 64. De persoon zittend op de derde rij onderaan is niet Julien Van de Perre, de naam staat trouwens twee maal vermeld, maar wel Petrus Timmermans, vader van Paul. Met deze worden de leden verzocht deze fout zelf te verbeteren in hun exemplaar van het nummer en is de rechtzetting gebeurd.

TENTOONSTELLING E.P. TIMMERS

In 1995 organiseerde de Heemkring een tentoonstelling over leven en werk van kruisheer pater Leo Timmers, jarenlang onderpastoor te Okegem. De tentoonstelling werd door de Nederlandse familie samengesteld en kwam in bruikleen naar Okegem. Het werd een relatief succes, talrijke inwoners van Okegem en omliggende parochies kwamen op de tentoonstelling af. Giften van sympathisanten en de opbrengst van de verkoop van dranken werden door het bestuur van de Heemkring via de familie geschonken aan een weeshuis in Zuid-Amerika, een van de projecten waarvoor wijlen pater Timmers zich tijdens zijn leven heeft ingezet.

ERELEDEN 1996 (tot 01.04.1996)

Van Isterdael Walter - Sint-Katharina-Lombeek
Vernaillen Rita - Ninove
Boriau Albert - Okegem
Wynant Luc - Spitaels - Okegem
Vernaillen Achiel - Van den Spiegel - Okegem

Anthoens Achiel - Okegem
Eylenbosch Cyriel - Okegem
E.H. Callebaut Alfons - Okegem
Derideaux Lodewijk - Pamel
Van Snick Gilbert -De Bodt - Okegem
De Ridder Marcel - Denderleeuw
Wijnant Jozef - Liedekerke
Jacobs Eliane - Okegem
De Dobbeleer André - Okegem
Sertin Celestine - Okegem
Vernaillen Dirk - Nazareth
Asscherickx Guido - Denderleeuw
Van der Perre Maria - Okegem
Strubbe Neron - Hellinckx - Ninove
De Boeck William - Okegem
Van Laeren Maria - Brussel
De Clus Jacques - Okegem
Vernaillen Piet - Okegem

Wittenberg Irene - Okegem
Mertens Nestor - Outer
De Craim Willy - Zingem
Van den Spiegel Urbain - Van Damme - Okegem
Vernaillen Paul - Okegem

De Saeger Elisa - Okegem
Van Neygen Ernest - Van der Speeten - Dilbeek
Van Snick Roger - Meerbeke
Cosijns Maurits - Okegem
Mertens Georges - Denderleeuw
Van Santen Frans - Okegem
Van der Poorten Willy - Liedekerke

De Deyn Lieve - Okegem
De Brabander Marcel - Okegem
Vleeschouwer Roland - Okegem
Servranckx André - Okegem
Servranckx Luc - Van Isterdael - Okegem
E.H. Van de Perre Edmond - Belsele

Foselle Leo - Van den Bosch - Aalst
Van den Borre Marc - Okegem
Janssens Jozefien - Okegem
Delagey Paula - Okegem
De Roose Marcel - Bulté - Ninove
De Smet Luc - Ninove
De Clercq Gilbert - Balegem
Wittenberg Greta - Drongen
Van Heereweghen Gerard - Gent
Lievens Marcel Robert - Kerksken
Van de Perre Rudolf - Hekelgem
Baeyens Odilon - De Pinte
De Coster Paul - Ninove
Herssens Oscar - Ninove
Allard Johan - Van der Donck - Okegem
Ronsijn Paul - Okegem
E.H. Van der Speeten Maurice - Melsele
Van den Haute Henri - Ninove
Vernaillen Jozef Leo - Ninove
Helpers Gilbert - Okegem
De Deyn Jan - Kruibeke
Vernaillen Theo - Ninove
Helpers Lisette - Denderhoutem
Van der Speeten Philomena - Okegem
Van Cauteren Marc - Okegem
Van den Bossche Simonne - Okegem
Triest Achilles - Ninove
Praet Lucien - Okegem
Appelmans Victor - Okegem
Vernaillen Liliane - Okegem
Reynaert Georges - Marcoux - Okegem
Helpers Helena - Denderhoutem
Helpers Raymond - Liedekerke
Wauters Marcel - Baasrode

INHOUD

Het Okegems gemeentebestuur en zijn huisvesting . 1
Jozef Van der Speeten

Viering van 900 jaar Okegem 1096 - 1996 24
Jozef Van der Speeten

In memoriam Elisa Van der Speeten 30

Een dichter aan het woord, Aimé Gies 34

Erratum 35

Tentoonstelling E.P. Timmers 35

Ereleden 1996 35